

Phlomis fruticosa

Foto: Harrie de Vries

Nomenclatuur/etymologie

De wetenschappelijke naam is *Phlomis fruticosa*. De geslachtsnaam *Phlomis* is afgeleid van het Oudgriekse woord *phlomis*, wat 'vlam' of 'toorts' betekent. Dit verwijst waarschijnlijk naar de viltige, behaarde bladeren van sommige soorten, die in de oudheid werden gebruikt als lampenpitten. De soortaanduiding *fruticosa* is afkomstig uit het Latijn en betekent 'struikachtig' of 'heesterachtig', wat de groeiwijze van deze plant beschrijft. De Nederlandse naam is Brandkruid of Etagebloem. De Engelse benaming *Jerusalem Sage* is algemeen, maar kan verwarring geven met andere soorten.

Taxonomie

Phlomis fruticosa is een soort binnen het geslacht *Phlomis*. Het geslacht *Phlomis* bestaat uit meer dan 100 soorten die voornamelijk voorkomen in het Middellandse Zeegebied tot Centraal-Azië. De soort wordt ingedeeld in de lipbloemenfamilie, bekend om zijn vierkante stengels en tegenoverstaande bladeren.

- Rijk: *Plantae*
- Orde: *Lamiales*
- Familie: *Lamiaceae*
- Geslacht: *Phlomis*
- Soort: *Phlomis fruticosa*

Synoniemen

Er zijn verschillende historische synoniemen voor *Phlomis fruticosa*, waaronder: *Phlomis collina* Salisb., *Phlomis angustifolia* Mill., *Phlomis latifolia* Mill., *Phlomis portae* A.Kern. ex Nyman en *Phlomis salviifolia* Stokes. Het synoniem *Phlomis collina* is homotypisch, wat betekent dat het op hetzelfde type-exemplaar is gebaseerd.

Variëteiten en cultivars

Phlomis fruticosa is een op zichzelf al zeer populaire soort in de tuin, waardoor er relatief weinig benoemde cultivars in de handel zijn. De botanische soort is de meest voorkomende vorm. De plant wordt soms wel verward met andere nauw verwante soorten en hybriden uit het geslacht *Phlomis*, zoals *Phlomis russeliana* ('Turkse salie') of de hybride *Phlomis* 'Edward Bowles'. Van de soort *P. fruticosa* zelf zijn geen wijdverbreide, geregistreerde cultivars bekend.

Familie

De plant behoort tot de *Lamiaceae*, de Lipbloemenfamilie, waartoe ook veel aromatische kruiden zoals Salie, Lavendel en Munt behoren.

Hoogte

Phlomis fruticosa is een halfheester of dwergstruik die doorgaans een volwassen hoogte bereikt van ongeveer 0,5 tot 1 meter. De breedte is vaak groter dan de hoogte, tot wel 1,5 meter, waardoor de plant een mooie, bossige, mounding groeiwijze heeft.

Bloemkleur

De bloemen zijn buisvormig en verschijnen in dichte schijnkransen (*verticillasters*) langs de stengel, wat de Nederlandse naam Etagebloem verklaart. De bloemkleur is opvallend, diep goudgeel tot botergeel.

Bladkleur

De bladeren zijn ovaal tot lancetvormig, gerimpeld en aromatisch. Ze zijn bedekt met fijne, zachte haartjes, wat ze een grijsgroene tot zilvergrijze kleur geeft. De onderzijde van het blad is vaak witter dan de bovenzijde vanwege de dichte beharing.

Bloeiperiode

De hoofdbloeiperiode valt in de vroege tot middenzomer, meestal van juni tot en met juli. Soms kan de bloei doorgaan tot in augustus of september, afhankelijk van de standplaats en het klimaat.

Standplaats

De ideale standplaats is in de volle zon. *Phlomis fruticosa* is een mediterrane plant die droge, warme omstandigheden vereist. De grond moet zeer goed gedraineerd zijn en mag arm of matig vruchtbaar zijn. De plant verdraagt kalkrijke en stenige bodems uitstekend, maar is gevoelig voor natte grond in de winter. Een beschutte standplaats tegen koude oostenwind in de winter wordt aangeraden.

Herkomst

De plant is inheems in het oostelijke Middellandse Zeegebied, met name in Zuid-Europa en West-Azië. Het natuurlijke verspreidingsgebied omvat Sardinië, Italië, de Balkanlanden (Albanië, Griekenland, Kroatië, Montenegro), Turkije en de Transkaukasus.

Soort gewas

Het is een groenblijvende of halfgroenblijvende halfheester of dwergstruik (*evergreen subshrub* of *dwarf shrub*). De basis van de plant verhout naarmate deze ouder wordt, terwijl de scheuten kruidachtig blijven.

Vermeerderingswijze

Phlomis fruticosa kan worden vermeerderd door zaad, hoewel dit minder betrouwbaar is voor het verkrijgen van uniforme planten. De meest gebruikelijke en effectieve methode is door middel van halfrijpe stekken (*softwood cuttings*) genomen in de zomer, of door het delen van de wortelkluit in het voorjaar.

Klimaatzone

De plant is matig winterhard en geschikt voor USDA hardheidszone 7 tot 11, afhankelijk van de lokale omstandigheden. In koudere klimaten (zone 7-8) kan de plant extra winterbescherming nodig hebben of zich gedragen als een bladverliezende vaste plant.

Insecten

De bloemen zijn bijzonder aantrekkelijk voor een breed scala aan bestuivende insecten. Ze worden graag bezocht door bijen, hommels en vlinders, wat de plant waardevol maakt voor de biodiversiteit in de tuin.

Bronvermelding

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:453897-1>

https://en.wikipedia.org/wiki/Phlomis_fruticosa

<https://plants.ces.ncsu.edu/plants/phlomis-fruticosa/>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Phlomis</i> (vlam, toorts); <i>fruticosa</i> (struikachtig, heesterachtig).
Taxonomie	Rijk: <i>Plantae</i> , Orde: <i>Lamiales</i> , Familie: <i>Lamiaceae</i> , Geslacht: <i>Phlomis</i> , Soort: <i>Phlomis fruticosa</i>
Synoniemen	<i>Phlomis collina</i> , <i>Phlomis angustifolia</i> , <i>Phlomis latifolia</i> , <i>Phlomis portae</i> , <i>Phlomis salviifolia</i> .
Variëteiten en cultivars	Geen geregistreerde cultivars; meestal als botanische soort in de handel.
Familie	<i>Lamiaceae</i> (Lipbloemenfamilie).
Hoogte	0,5 tot 1 meter.
Bloemkleur	Diep goudgeel tot botergeel.
Bladkleur	Grijsgroen tot zilvergrijs; viltig en aromatisch.
Bloeiperiode	Juni tot en met juli.
Standplaats	Volle zon; zeer goed gedraineerde, droge, stenige of zanderige grond.
Herkomst	Oostelijk Middellandse Zeegebied (Zuid-Europa en West-Azië).
Soort gewas	Groenblijvende of halfgroenblijvende halfheester/dwergstruik.
Vermeerderingswijze	Halfrijpe stekken (zomer), delen van de kluit, zaad.
Klimaatzone	USDA zone 7 tot 11 (matig winterhard).
Insecten	Trekt bijen, hommels en vlinders aan.